

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool Lambertzhoeve te TILDONK

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	12187
Instelling	Vrije Basisschool Lambertzhoeve
Directeur	Lutgard BELLEKENS
Adres	Kouterstraat 2 - 3150 TILDONK
Telefoon	016-56.84.00
E-mail	directie@lambertzhoeve.be
Website	www.lambertzhoeve.be
Bestuur van de instelling	VZW Sint-Angela-Montfortcollege
Adres	Aarschotsesteenweg 39 - 3110 ROTSELAAR
Scholengemeenschap	Dynamo 7
Adres	Werchtersesteenweg 38 - 3150 HAACHT
CLB	Vrij CLB Haacht-Keerbergen
Adres	Molenstraat 42 - 3140 KEERBERGEN
Dagen van het doorlichtingsbezoek	02-03-2015, 03-03-2015, 04-03-2015, 05-03-2015
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	05-03-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	24-04-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Els VER EECKE
Teamleden	Guido AERTS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING.....	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	8
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	9
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	9
3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie	9
3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands	14
3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	18
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?.....	22
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	22
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	23
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	24
4.1 Leerbegeleiding	24
4.2 Rapporteringspraktijk.....	26
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	30
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	33
6.1 Wat doet de school goed?.....	33
6.2 Wat kan de school verbeteren?	34
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	34
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	35
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG	35

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - het onderwijsaanbod
 - de uitrusting
 - de evaluatiepraktijk
 - de leerbegeleiding.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De vrije basisschool Lambertzhoeve is samen met een secundaire school gevestigd in een kloostercomplex met erfgoedwaarde in Tildonk, een deelgemeente van Haacht. De kleuterafdeling is ondergebracht in de gerestaureerde dorpsschool die Pastoor Lambertz 200 jaar geleden heeft opgericht. De lagere afdeling is in de loop van dit schooljaar verhuisd naar de pas gerenoveerde kloosterboerderij, die veel knipogen naar haar rijke geschiedenis bevat. De schoolbevolking is gedeeltelijk een afspiegeling van de lokale gemeenschap. Door haar reputatie als zorgzame basisschool stromen uit de ruimere omgeving geregeld leerlingen in met leer- of ontwikkelingsproblemen. Ook de aanwezigheid van een secundaire school met in hoofdzaak technische en beroepsgeoriënteerde richtingen beïnvloedt de samenstelling van de leerlingenpopulatie. De ervaren directeur leidt samen met de teamleden het schoolleven in goede banen. In de schoolvisie engageren zij zich om elk kind maximale ontplooiingskansen te bieden zodat ze hun eigen talenten, beperkingen en interesses kunnen ontdekken en er creatief mee leren omgaan.

De onderwijsinspectie onderzocht de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie in de kleuterafdeling en de lagere afdeling. Ze peilde ook naar de kwaliteit van de leerbegeleiding, de rapporteringspraktijk en het algemeen beleid. Daarnaast controleerde het inspectieteam de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van elementen uit de regelgeving.

Het team van de kleuterafdeling levert voldoende inspanningen om de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie na te streven. Vanuit de thematische aanpak krijgen de kleuters impulsen om de wereld rondom hen te verkennen. Met gevarieerde activiteiten in de klas, op het schooldomein en in de omgeving stimuleren de kleuteronderwijzers de taalontwikkeling en dagen ze kleuters uit om hun blik op de wereld te verruimen. Door al in de kleuterafdeling te starten met milieu-, gezondheids-, en verkeerseducatie onderstreept de school haar milieubewust karakter. Soms benutten of verrijken de kleuteronderwijzers bepaalde speelleerhoeken te weinig. Het team mist leerplankennis en hedendaagse inzichten in taalvaardigheidsonderwijs. Daardoor hebben meerdere kleuteronderwijzers weinig aandacht voor de graduele opbouw van begripsvorming. Ook op het vlak van thema-inhouden, kalenders en pictogrammen kan het team de continuïteit en gradatie in het onderwijsaanbod optimaliseren. Om het aanbod sterker af te stemmen op de leerplannen, de samenhang te bevorderen en de volledigheid te bewaken, is het team gestart met een meerjarig vormingstraject. De kleuteronderwijzers ervaren al een aantal voordelen van dit traject rond doelgericht plannen en werken vanuit dominante doelen. Deze aanpak is nog niet doorgetrokken naar de evaluatiepraktijk. Er zijn weinig afspraken en richtlijnen die de observaties aansturen. Onder meer daardoor slagen de kleuteronderwijzers er momenteel onvoldoende in om de evolutie van kleuters doorheen de kleuterafdeling overzichtelijk in beeld brengen.

In de lagere afdeling bereiken de leerlingen in voldoende mate de eindtermen Nederlands. De onderwijzers gebruiken een onderwijsleerpakket om te voorzien in een gradueel opgebouwd aanbod met aandacht voor de verschillende domeinen. Met waardevolle initiatieven investeert het team in de leesbevordering en de ondersteuning van zwakke lezers. Meerdere onderwijzers zijn echter weinig vertrouwd met de uitgangspunten van het leerplan en van actueel taalvaardigheidsonderwijs. Daardoor is er onvoldoende evenwicht en samenhang tussen de domeinen. In het aanbod, de evaluatie, de rapportering en de zorg ligt de klemtoon op spelling, lezen en taalsystematiek. Bijgevolg krijgen taalstrategieën en creatieve en communicatieve vaardigheden zoals luisteren, spreken, schrijven niet de prominente plaats die ze verdienen. Tijdens de lessen Nederlands kiezen meerdere onderwijzers voor een sturende onderwijsstijl waardoor ze kansen missen om een krachtige taalleeromgeving te creëren vanuit een interactieve aanpak en werkvormen. Op basis van prestatiegegevens maakte het team een aantal keuzes om de kwaliteit van het leergebied te verbeteren. Een verdere opvolging van de evolutie van de prestaties is nodig om de doeltreffendheid van deze maatregelen te beoordelen.

Ook voor wereldoriëntatie slaagt het team van de lagere afdeling in zijn maatschappelijke opdracht. Het team vertrouwt op een onderwijsleerpakket aangevuld met eigen thema's om te verzekeren dat de leerlingen de eindtermen en leerplandoelen bereiken. Door themabundels samen te stellen, trachten de

onderwijzers de werkelijkheid vanuit verschillende invalshoeken te belichten. Toch kennen meerdere thema's een te eenzijdige benadering. Het aanbod is onevenwichtig met een sterk accent op het domein natuur. De domeinen techniek, maatschappij en ruimte krijgen in verhouding minder aandacht. Het team inventariseerde enkele jaren geleden de eigen thema's en projecten. Het is evenwel aangewezen om het evenwicht, de volledigheid, doelgerichtheid, samenhang en gradatie in het aanbod blijvend te bewaken. Door de verhuis ontbreken in meerdere klassen de noodzakelijke tijds- en ruimtekaders. De onderwijzers benutten deze kaders te weinig om het tijds- en ruimtebesef te ondersteunen. Ook de aandacht voor actualiteit is wisselend. De (meerdaagse) uitstappen, de projecten binnen en buiten de school, de samenwerking met externe deskundigen en organisaties, en meerdere educaties bieden aan het onderwijs een hoge werkelijkheidswaarde. Vanuit het jaarthema investeert het schoolteam in sociale vaardigheden. Met motiverende opdrachten en (inter)actieve werkvormen stimuleren meerdere onderwijzers het zelfontdekkend en onderzoekend leren. Op het vlak van leerplan- en doelgericht evalueren en rapporteren voor wereldoriëntatie heeft het team nog een weg af te leggen.

Een gedragen visie en beleid vormen de fundamenten van een zorgsysteem met een duidelijke structuur en taakafbakening. De organisatie van de zorgwerking leidt tot een kwaliteitsvolle tweedelijnszorg en socio-emotionele begeleiding door het zorgteam, dat ook ouders zoveel mogelijk betreft. Het zorgteam zoekt naar mogelijkheden om het intern zorgoverleg verder te optimaliseren. Het zorgteam houdt de vinger aan de pols door na te gaan in welke mate het schoolteam de zorgvisie waarmaakt. Dat leidt tot prioriteiten en acties om de zorgwerking te verbeteren. Zo wil het zorgteam de klasleerkrachten meer professionaliseren zodat ze met een meer doelgerichte en planmatige eerstelijnszorg adequater kunnen inspelen op de specifieke behoeften van hun leerlingen. Klasleerkrachten analyseren evaluatiegegevens van kleuters en leerlingen te weinig om heldere hulpvragen te formuleren, om kinderen doelgericht te ondersteunen en om het onderwijsaanbod eventueel aan te passen. In verhouding kiezen nogal wat ouders voor externe hulp, het buitengewoon onderwijs of de B-stroom van het secundair onderwijs. Het schoolteam stelde de kwaliteit en de effecten van de loopbaanbegeleiding nog niet in vraag met het oog op bijsturing.

De schoolvisie geeft aan dat het team ouders eerlijk wil informeren over de mogelijkheden van hun kind. De visie beklemtoont dat handenarbeid gelijkwaardig is aan een cognitief beroep. Het team maakt zijn visie echter slechts beperkt waar in de rapporteringspraktijk. Het spant zich in om ouders te informeren en open met hen te communiceren, maar biedt hen in het rapport geen evenwichtig en volledig beeld van de talenten en beperkingen van de leerling. In de evaluatie en rapportering ligt er een overdreven accent op bepaalde cognitieve vaardigheden. Op het rapport en in de toekenning van het getuigschrift basisonderwijs worden ze veel meer naar waarde geschat dan praktische, technische, communicatieve of creatieve vaardigheden. Het schoolteam mist duidelijke criteria, afspraken, procedures en alternatieve evaluatie- of rapporteringsvormen om minder meetbare vaardigheden en attitudes goed in kaart te brengen. Daardoor belicht het team ze weinig of niet op het rapport. Op basis van een schoolanalyse heeft het schoolteam de rapportering enkele jaren geleden op zijn prioriteitenlijst geplaatst. Dat leidde nog niet tot concrete wijzigingen in de rapporteringspraktijk. Op meerdere vlakken is een betere afstemming op de eindtermen, de leerplannen en de eigen schoolvisie nodig.

De bereikbare directeur is begaan met het reilen en zeilen in de beide afdelingen. Ze is de drijvende kracht in het organisatorisch en onderwijskundig beleid. Voor de beleidsvoering weet ze zich geruggesteund door enkele sleutelfiguren in het team en door meerdere werkgroepen. Door het team geregeld te consulteren creëren de directeur en de zorgcoördinator een draagvlak voor visies en beslissingen. Met het oog op gelijkgerichtheid en samenhang in het aanbod kan de directeur meer ruimte inbouwen voor systematische coaching en opvolging van teamleden. In dat opzicht mist het schoolteam een doelmatig schoolwerkplan dat afspraken verankert en de schoolwerking stroomlijnt. Door leerlingen de kans te bieden om een leerlingenraad op te richten, kunnen ze een actievere rol krijgen in de besluitvorming en schoolontwikkeling. De directeur en het zorgteam grijpen een schoolanalyse, tevredenheidsbevragingen en resultaten op externe toetsen aan om de schoolwerking te verbeteren. Om de kwaliteitszorg verder uit te bouwen en de effecten van beleidskeuzes of vernieuwingsacties te onderzoeken, kan het schoolteam de gegevens over leeropbrengsten grondiger analyseren en gericht op zoek gaan naar verbanden of trends.

De inspectie sluit deze doorlichting af met een gunstig advies. Het schoolteam maakt voldoende werk van de onderwijsdoelstellingen voor beide leergebieden en voldoet aan de criteria op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Het inspectieteam delibereert het tekort voor het naleven van de regelgeving over de schooleigen planning van de leergebiedoverschrijdende eindtermen en over de uitreiking van de getuigschriften en attesten. De doorlichting leert dat in de school de nodige beleidskracht en dynamiek aanwezig is om deze tekorten weg te werken en om de geplande vernieuwings- en verbeteringsacties uit te voeren. Het inspectieteam vertrouwt erop dat de school de aanbevelingen in dit verslag ter harte zal nemen en initiatieven zal blijven ontplooien om de onderwijskwaliteit te bewaken en verder te verhogen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Rapporteringspraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied Nederlands in voldoende mate na. Binnen het onderwijsaanbod krijgen de kleuters impulsen om hun talige vaardigheden te ontplooien. In de evaluatiepraktijk en de leerbegeleiding is er aandacht voor aspecten van taalontwikkeling.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wereldoriëntatie in voldoende mate na. Door hun thematische aanpak voorzien de kleuteronderwijzers in een gevarieerd aanbod dat bijdraagt tot een verkenning en verruiming van de leefwereld. De kleuters krijgen stimulansen tot manipuleren, experimenteren en zelfontdekkend leren binnen een positief klas- en schoolklimaat.

3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Tot voor kort waren vooral de thema's en activiteiten het uitgangspunt voor de planning van het aanbod in de kleuterafdeling. Achteraf maakten de kleuteronderwijzers de koppeling met doelen uit een koepeligen referentiekader. Dit kader is evenwel niet afgestemd op de vernieuwde ontwikkelingsdoelen en leerplannen voor Nederlands en wereldoriëntatie. De leerplannen zelf waren weinig richtinggevend voor de afbakening van het aanbod. Sinds het begin van dit schooljaar is het team gestart met een vernieuwings- en nascholingstraject rond doelgericht plannen en werken. De kleuteronderwijzers selecteren nu enkele dominante doelen waarbij ze vervolgens een aantal gerichte activiteiten bedenken. In deze fase van het traject komt niet alleen het koepeligen referentiekader in beeld, maar verruimen ze hun blik door ook in de leerplannen op zoek te gaan naar dominante doelen. Kleuteronderwijzers verschillen in de snelheid waarmee ze de principes van dit traject implementeren. Toch zijn ze allen overtuigd van de voordelen van deze nieuwe planningswijze en zijn ze bereid om verder te gaan op de ingeslagen weg. De toenemende doelgerichtheid is merkbaar in de klaspraktijk. Om het aanbod vorm te geven, maken vooral de kleuteronderwijzers van de jongere kleuters ook gebruik van bronnenboeken waarin taalverwerving een belangrijke plaats krijgt.

Het vernieuwingstraject bevordert niet alleen de leerplangerichtheid maar moet in de toekomst ook leiden tot een systematische en doelgerichte bewaking van de volledigheid van het aanbod en van het evenwicht tussen de domeinen van elk leergebied. Het kleuterteam is daartoe nog zoekende naar een efficiënt en uniform systeem. Momenteel hebben de kleuteronderwijzers onvoldoende zicht op mogelijke hiaten en klemtonen in het onderwijsaanbod.

Bij de keuze van thema's en ervaringssituaties verliezen de kleuteronderwijzers de totale persoonlijkheidsontwikkeling niet uit het oog. Uit de gesprekken,

observaties en kleuterwerkjes blijkt dat het kleuterteam een voldoende breed en gevarieerd activiteitenaanbod voorziet. De thematische aanpak leidt tot horizontale samenhang waarbij de verschillende leergebieden en domeinen op een natuurlijke wijze met elkaar verweven zijn. Op het vlak van verticale samenhang zijn er een aantal waardevolle aanzetten. Zo beschikken de kleuteronderwijzers over een groeilijn voor schrift die gebaseerd is op het leerplan. Daarnaast ontwikkelde het kleuterteam in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst een gradatie in kalenders, keuze- en takenbord, pictogrammen en hoekaanduidingen. Deze graduele opbouw was gelinkt aan het koepeleigen referentiekader. Een aantal van deze afspraken is inmiddels echter verwaterd waardoor de graduele opbouw dreigt verloren te gaan. Het kleuterteam kent nog een groeimarge om de continuïteit en gradatie in het onderwijsaanbod te optimaliseren. Zo mist het team formele afspraken om de inhouden van terugkerende en gezamenlijke thema's verticaal af te stemmen. Ook op het vlak van begripsvorming zijn er weinig afspraken.

Routines, begeleide of zelfstandige activiteiten ondersteunen de taalontwikkeling. Onder meer de kringmomenten, de wekelijkse poppenkast, groepsopdrachten en sommige speelleerhoeken bieden kleuters kansen om spreek- en luistervaardigheden te ontplooiën. Meerdere kleuteronderwijzers bieden voldoende ruimte tot taalproductie en stimuleren kleuters om hun ideeën te verwoorden. Ze helpen hen door taaluitingen te verbeteren en te hertalen. Het kleuterteam investeert in de ondersteuning van het verhaalbegrip, het leesplezier en de boekoriëntatie. De diverse voorlees- en vertelmomenten, waarbij soms ook leerlingen van het zesde leerjaar betrokken worden, wakkeren de interesse voor boeken aan. De oudere kleuters maken op een speelse en actieve wijze kennis met de gemeentelijke bibliotheek. Naarmate de kleuters ouder worden, neemt ook de aandacht voor taalbeschouwing, voorbereidend lezen en schrijven toe. Betekenisvolle en motiverende opdrachten hebben een positieve invloed op de ontluikende geletterdheid. Vanuit diverse fijn- en grofmotorische activiteiten leggen de kleuteronderwijzers de fundamenteën voor de handschriftontwikkeling.

Een aantal kleuteronderwijzers laat nog mogelijkheden onbenut op het vlak van de gerichte taalontwikkeling. Dat komt doordat ze voor het leergebied Nederlands eerder terugvallen op intuïtie en opgebouwde ervaring dan op hedendaagse inzichten in taalverwervingsprocessen en taalvaardigheidsonderwijs. Zo maakte het team beperkt afspraken over de na te streven woordenschat voor een gradueel opgebouwde thema-, school- en instructietaal. Er zijn interindividuele verschillen in de mate waarin kleuteronderwijzers doelgericht begrippen vooropstellen in hun planning en aanbod. Ook op het vlak van talige hoekverrijking laten ze nog kansen liggen.

Kalendergebonden belangstellingscentra, gezamenlijke projecten of thema's voor de hele kleuterafdeling en specifieke klasgebonden thema's vormen de ruggengraat van het wereldoriënterend onderwijs. Het team reserveert in de planning slechts beperkte ruimte voor thema's die inspelen op de leef- en belevingswereld van de kleuters of voor thema's die de kleuters zelf aanbrengen.

Door hun thema- en activiteitenkeuzes weten de kleuteronderwijzers de kinderen te boeien en uit te dagen tot het actief verkennen en verruimen van hun leefwereld. De aankleding van de klas en de verrijking van de speelleerhoeken brengen het behandelde thema in de klas tot leven. Bij de

introdutie van een thema activeren kleuteronderwijzers de voorkennis en stimuleren ze kleuters doorheen verschillende activiteiten tot exploreren, experimenteren en onderzoeken. De variatie in thema's -met soms originele invalshoeken-, de routines en de gerichte activiteiten creëren waardevolle ervaringssituaties en zorgen ervoor dat kleuters kennis maken met verschillende domeinen van het leergebied wereldoriëntatie. Sommige kleuteronderwijzers geven aan dat ze zelf nog onvoldoende greep hebben op de leerplandoelen van het domein techniek om deze doelen intentioneel te kunnen nastreven. Toch blijkt uit de documenten, gesprekken en observaties dat ze soms onbewust werk maken van deze leerplandoelen. 'Experten' in de klas, waarnemingen op de campus of uitstapjes in de schoolomgeving verhogen voor sommige thema's de realiteitswaarde van het aanbod.

Het schoolteam investeert in een aantal educaties zoals gezondheids-, milieu-, en verkeerseducatie. De werkgroep Milieuzorg op School (MOS) zet daartoe sensibiliserende acties en projecten op die al een aanzet kennen in de kleuterafdeling.

Een aantal initiatieven en materialen ondersteunen het zelfontdekkend leren, de zelfredzaamheid en de zelfsturing van bij de jongste kleuters. Eenvoudige stappenplannen bevorderen de zelfstandigheid en het planmatig werken. Sommige ontwikkelingsmaterialen zijn gegradeerd zodat kleuters stimulansen krijgen om in de zone van naaste ontwikkeling te werken. Het team is nog op zoek naar een systeem om het puzzelen gradueel op te bouwen doorheen de kleuterafdeling.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd

Kleuteronderwijzers bouwen een dagverloop uit met een afwisseling van groepsgerichte en zelfstandige activiteiten of vrij spel. In meerdere klassen nemen koek-, drank- en verzorgingsmomenten een belangrijk deel van de onderwijstijd in beslag.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

In de klassen zijn voldoende aangepaste ontwikkelings- en spelmaterialen aanwezig. Zowel informatiebronnen als aangekochte en zelfgemaakte educatieve materialen bevorderen de leerplanrealisatie. In een aantal klassen ontbreken bepaalde kalenders en ook cyclische tijdsvoorstellingen krijgen zelden een plaats in het klasbeeld.

In meerdere klassen zijn er nog mogelijkheden om sommige speelleerhoeken doelgericht te verrijken voor Nederlands of wereldoriëntatie. Sommige klassen missen een luisterhoek of zand-/watertafel. Zowel de boekenhoek als de verkleedhoek kunnen aan aantrekkingskracht winnen door een oordeelkundige opstelling en keuze van materialen.

Infrastructuur

In de meeste klassen hebben de kleuters voldoende bewegingsruimte. De jongste kleuters zijn gehuisvest in een ruime klas die veel grofmotorische bewegingskansen biedt. Kleuteronderwijzers maken zowel gebruik van de binnenruimte als van de buitenruimte om kleuters diverse ervaringskansen te bieden. Het kleuterteam participeert aan projecten om moestuintjes aan te leggen en de groene speelplaats te pimpen. Hoewel de kleuterafdeling de schoolomgeving benut, heeft het team nog geen omgevingsboek ontwikkeld dat aanknopingspunten voor wereldoriëntatie inventariseert.

De kleuterafdeling beschikt pas recent over internet. Kleuters gebruiken de computer vooral in het kader van Nederlands: voor taalspelletjes of om verhalen te bekijken en te beluisteren. De kleuteronderwijzers maken minder gebruik van

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

informatie- en communicatietechnologie (ICT) om informatie over het thema op te zoeken of om het thema te verlevendigen met een filmpje.

Er bestaan weinig richtlijnen of afspraken die de observaties aansturen. Daardoor zijn er grote verschillen in wat, hoe en hoe frequent de kleuteronderwijzers observeren en registreren om zich een beeld te vormen van het ontwikkelingsniveau en de vorderingen van de kleuters. Permanent en gelijkgericht observeren is een werkpunt. Ook systematische reflectie met kleuters of vormen van zelfevaluatie door kleuters zijn weinig ingeburgerd.

In hun gerichte en losse observaties besteden de meeste kleuteronderwijzers aandacht aan aspecten van taalontwikkeling. Daarbij leggen ze evenwel elk eigen klemtonen. Aspecten van wereldoriëntatie zijn in deze observaties minder terug te vinden. In de evaluatiepraktijk is het geen verworvenheid om planning en observatie op elkaar af te stemmen door geregeld gericht te observeren in aansluiting bij vooraf geselecteerde dominante doelen of begrippen. Meerdere kleuteronderwijzers ervaren wel dat de toenemende doelgerichtheid in de planning en het aanbod ook aanzet tot meer doelgericht observeren. De kleuteronderwijzers maken aanvullend gebruik van werkblaadjes als vorm van evaluatie. Zeker bij de jongere kleuters is er een risico op didactische vervroeging.

Twee keer per schooljaar vullen de kleuteronderwijzers een globale klasscreening in voor elk van de ontwikkelingsdomeinen van het koepeleigen referentiekader. Dit kader bevat een specifiek domein voor taalontwikkeling. Aspecten van wereldoriëntatie zitten verweven in verschillende domeinen en worden daardoor minder expliciet in beeld gebracht in dit kindvolgsysteem. Een kleuteronderwijzer vult de beeldvorming aan met een screening van welbevinden, betrokkenheid en competenties. Voor het invullen van de screenings missen de kleuteronderwijzers eenduidige criteria. Ze baseren zich vooral op hun observaties, de werkblaadjes, intuïtie en hun algemeen beeld van de kleuter.

Voor Nederlands nemen de kleuteronderwijzers aan het einde van de tweede kleuterklas een genormeerde taaltest af. Het kleuterteam gebruikt de mogelijkheden van dit instrument niet om de longitudinale evolutie van kleuters in kaart te brengen. Bij de oudste kleuters geeft het de voorkeur aan een schoolrijpheidstest die onder meer peilt naar de beheersing van een aantal lees- en schrijfvoorwaarden. De taal- en schoolrijpheidstesten signaleren een beperkt aantal kleuters met mogelijke problemen op het vlak van taalontwikkeling. Uit een taalscreening bij de aanvang van het eerste leerjaar blijkt dat alle leerlingen voldoende taalvaardig zijn om eenvoudige Nederlandstalige instructies, vragen en mededelingen over het schoolgebeuren te begrijpen.

De meeste kleuteronderwijzers zetten evaluatiegegevens in hoofdzaak in om ondersteuning te bieden aan risico- en zorgkleuters. Sommigen analyseren deze informatie op groepsniveau om hun onderwijs- en zorgaanbod bij te sturen. Het team van de kleuterafdeling gebruikt de verzamelde gegevens niet in functie van kwaliteitszorg op schoolniveau.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Op basis van de huidige evaluatiepraktijk slaagt het kleuterteam er nog niet in om de evolutie van kleuters overzichtelijk in beeld te brengen. Het kindvolgsysteem is niet gradueel opgebouwd. Het biedt een breed en evenwichtig maar weinig gedetailleerd beeld van de verschillende ontwikkelingsdomeinen van de kleuter. Informatie uit overgangs- en oudergesprekken, multidisciplinair overleg (MDO) en testresultaten vervolledigen de beeldvorming. Ook de kleinschaligheid van de kleuterafdeling, de gezamenlijke activiteiten en het frequente informele overleg zorgen ervoor dat de kleuteronderwijzers een zicht hebben op de beginsituatie van de kleuters.

De meeste relevante gegevens worden samengebracht in het elektronisch leerling- en zorgdossier. Samen met de observaties vormen ze het uitgangspunt voor de ondersteuning van kleuters in de dagelijkse klaswerking, voor de signalering van risico- en probleemkleuters, en voor de specifieke zorgondersteuning door de zorgleerkracht.

De kleuteronderwijzers nemen hun verantwoordelijkheid in de preventieve basiszorg op. De mate waarin ze erin slagen om doelbewust te voorzien in adequate differentiatie- en remediëringsactiviteiten is leerkrachtafhankelijk. In hun planningsdocumenten zijn weinig sporen te vinden van vooraf geplande en doelgerichte differentiatie of remediëring. Vanuit preventief oogpunt heeft pre-teaching nog weinig ingang gevonden in de kleuterafdeling. Meerdere teamleden zijn onvoldoende vertrouwd met efficiënte vormen van differentiatie en ondersteuning voor taalzwakke en anderstalige kleuters.

In overleg met het kleuterteam kozen de directeur en de zorgcoördinator ervoor om additionele hulp door de zorgleerkracht vooral aan te wenden voor de grotere klasgroepen met oudere kleuters. In de kleine klasgroepen van de jongere kleuters ervaren de kleuteronderwijzers voorlopig voldoende ruimte om zelf de zorg op te nemen. Bij (hardnekkige) problemen waar ze zelf geen antwoord op hebben, kunnen de kleuteronderwijzers terecht bij de zorgcoördinator. Voor kleuters met fundamentele zorgnoden wordt op basis van het MDO een handelingsplan opgesteld. Om specifieke zorgacties op maat van de kleuters te plannen, baseert de zorgcoördinator zich onder meer op een referentiewerk. De verhoogde zorg richt zich in hoofdzaak op problemen op het vlak van wiskundige initiatie, taal en socio-emotionele ontwikkeling en gebeurt meestal klasextern. Voor kleuters die moeite hebben met de schrijfvoorwaarden ondersteunt de zorgleerkracht op een speelse wijze het leren schrijven vanuit natuurlijke bewegingen.

Loopbaanbegeleiding

De activiteiten samen met de grote vrienden van het zesde leerjaar bevorderen de integratie van de jongste kleuters. Met onder meer overgangsactiviteiten, afspraken over kalenders, schrift, en het gebruik van eenzelfde onderwijsleerpakket voor verkeerseducatie willen de leerkrachten van de oudste kleuters en het eerste leerjaar een soepele overgang bewerkstelligen.

Sociale en emotionele begeleiding

School- en klasklimaat
Sociale vaardigheden

Het kleuterteam beschouwt welbevinden en betrokkenheid als de motor van de ontwikkeling. Daarom maken de kleuteronderwijzers vanuit een stimulerende begeleidingsstijl werk van een positief school- en klasklimaat. Met thema's rond gevoelens en relatiewijzen en met speelleerhoeken die interacties tussen kleuters stimuleren, benut het kleuterteam de klas als een oefenplek en mini-maatschappij. De kleuterafdeling is actief betrokken bij het jaarthema waarmee het schoolteam vooral doelen voor sociale vaardigheden

nastreeft.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen

Gezamenlijke en individuele professionaliseringsinitiatieven richtten zich de laatste jaren weinig op Nederlands of wereldoriëntatie. Meerdere kleuteronderwijzers geven aan onvoldoende vertrouwd te zijn met de krachtlijnen van ontwikkelingsdoelen en leerplannen. Daardoor ervaren ze moeilijkheden bij de interpretatie en implementatie van bepaalde leerplandoelen (o.a. techniek). Het team professionaliseerde zich nog niet op het vlak van doeltreffend taalvaardigheidsonderwijs dat een antwoord biedt op de specifieke ondersteuningsbehoeften van taalzwakke en anderstalige kleuters.

Met ondersteuning van de koepelgebonden begeleidings- en nascholingsdienst is het team van de kleuterafdeling gestart met twee intensieve vernieuwingstrajecten: een traject over doelgericht plannen en werken in de kleuterafdeling en een traject voor muzische vorming samen met de lagere afdeling. Beide trajecten bieden mogelijkheden om de leerplangerichtheid in de kleuterwerking te verhogen.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor Nederlands in voldoende mate. Vanuit onderwijsleerpakketten voorzien de onderwijzers in een breed en gradueel opgebouwd aanbod waarbij aandacht gaat naar de verschillende domeinen van het leergebied. Het team investeert in bijkomende initiatieven om het technisch en begrijpend lezen en het leesplezier te bevorderen en te ondersteunen.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De onderwijzers gebruiken een onderwijsleerpakket als richtinggevend referentiekader bij de planning en realisatie van het onderwijsaanbod. Een systeemmethode voor aanvankelijk lezen en schrijven vormt de leidraad in het eerste leerjaar. De keuze van de onderwijsleerpakketten is weinig gebaseerd op een voorafgaande studie van het leerplan. Met uitzondering van de belangrijkste vernieuwingen voor taalbeschouwing hebben de onderwijzers weinig zicht op de uitgangspunten van het leerplan en de eindtermen.

Het team van de lagere afdeling vertrouwt erop dat de onderwijsleerpakketten voldoende garanties bieden om tegemoet te komen aan de verwachtingen van de eindtermen en de leerplannen. Daarom volgen de onderwijzers de onderwijsleerpakketten vrij consequent. Ze bieden allen het basisaanbod quasi volledig aan. Door tijdsgebrek komen sommigen niet toe aan het extra materiaal dat toelaat om accenten te leggen in het aanbod. Dit brengt echter de graduele opbouw niet in het gedrang. Daardoor laten de onderwijzers wel kansen liggen om vanuit taaltaken het taalvaardigheidsonderwijs te versterken.

Op het vlak van horizontale samenhang kent het team van de lagere afdeling nog een groeimarge. De onderwijzers brengen de verschillende domeinen van het leergebied weinig geïntegreerd aan. Sommigen slaan af en toe intentioneel bruggen tussen Nederlands en muzische vorming of wereldoriëntatie. Vooral vanuit het onderwijsleerpakket zijn er occasioneel linken met bepaalde leergebiedoverschrijdende eindtermen. De meeste onderwijzers streven deze eindtermen echter weinig doelbewust na.

Binnen het totale onderwijsaanbod is er aandacht voor de verschillende domeinen. Vanuit tegenvallende resultaten voor spelling, koos het team vrij recent voor een nieuw onderwijsleerpakket. Daarmee willen de onderwijzers meer structuur brengen in het aanbod voor spelling en taalsystematiek. Als

gevolg daarvan ligt er een sterke klemtoon op de meer cognitieve en technische vormingscomponenten zoals lezen en taalbeschouwing (met inbegrip van spelling). Daardoor gaat er minder tijd naar creatieve en communicatieve vaardigheden, zodat de oefenkansen voor luisteren, spreken en creatief schrijven verminderen. Sommige onderwijzers trachten het evenwicht te herstellen met aanvullende persoonlijke initiatieven en opdrachten voor bepaalde domeinen.

Opvallend zijn de talrijke initiatieven om het technisch en begrijpend lezen te bevorderen en het leesplezier te verhogen. Voorbeelden van leesstimulerende initiatieven zijn het tutorlezen, het voorlezen aan kleuters, de snelle integratie van technisch en begrijpend lezen, dubbelspellezen, een leesprogramma voor zwakkere lezers, de leeshoeken en klasbibliotheken, en de activiteiten in samenwerking met de bibliotheek. In tegenstelling tot de verwachtingen van het leerplan geven onderwijzers van de derde graad aan dat er geen aandacht (meer) gaat naar vormen van hogere orde lezen zoals forumlezen of leeskring.

Binnen het aanbod voor het domein schrijven primeert het spellingsonderwijs. De aandacht voor creatief schrijven is wisselend. Meestal vormt het onderwijsleerpakket de leidraad voor het schrijfonderwijs. Door zelf aantrekkelijke schrijfoopdrachten te zoeken die inspelen op de leefwereld van de leerlingen, dagen sommige onderwijzers hun leerlingen uit tot creatief en functioneel schrijven van verschillende tekstsoorten vanuit motiverende contexten. Dergelijke opdrachten verhogen het schrijfplezier. Het team van de lagere afdeling heeft oog voor de handschriftontwikkeling. Omdat het team problemen met de leesbaarheid van het handschrift vaststelde, ging het op zoek naar een nieuwe schrijfmethode.

De ontwikkeling van spreek- en luistervaardigheden wordt doorgaans geoefend met zinvolle opdrachten in verschillende taalgebruikssituaties. Meerdere onderwijzers hanteren evenwel een sterk sturende instructiestijl en maken beperkt gebruik van communicatiebevorderende werk- en groeperingsvormen tijdens de (geobserveerde) lessen Nederlands. Daardoor verminderen de interactiemogelijkheden tussen de leerlingen onderling en de kansen op actief en coöperatief taalleren. Deze factoren belemmeren de spreekkansen en zorgen er mee voor dat sommige leerlingen weinig spreekdurf aan de dag leggen. In een aantal klassen bieden specifieke initiatieven en actualiteitsonderwerpen bijkomende mogelijkheden om de spreek- en luistervaardigheid te stimuleren. Ondanks het gebrek aan een schooleigen planning voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen, verliezen de onderwijzers de eindterm over gespreksconventies niet uit het oog.

Taalstrategieën komen weinig uitdrukkelijk in het didactisch proces naar voor. Luister-, spreek-, lees- en schrijfstrategieën verdienen meer aandacht om tijdens taaltaken houvast te bieden aan de leerlingen. Ook de component (inter)culturele gerichtheid wordt weinig intentioneel nagestreefd in het aanbod voor Nederlands.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd

Alle onderwijzers vinden het leergebied Nederlands belangrijk. Dat weerspiegelt zich in de onderwijstijd die ze hiervoor uittrekken. Sommige onderwijzers voorzien zelfs meer lestijden dan de maximale onderwijstijd die het leerplan vooropstelt.

Lange instructiemomenten nemen in meerdere klassen nog veel onderwijstijd in beslag. Dat heeft een negatieve impact op de betrokkenheid van een aantal

leerlingen.

Materieel beheer

Uitrusting

Leermiddelen

De school beschikt over de nodige leermiddelen en didactische materialen om de onderwijsdoelstellingen in de praktijk om te zetten. De meeste klassen beschikken over een klasbibliotheek en een lees- of boekenhoek.

In alle klassen zijn wandplaten voor Nederlands aanwezig. Het gaat meestal om platen die spelling ondersteunen. Tijdens de geobserveerde lessen maakten de onderwijzers weinig functioneel gebruik van deze ondersteuning. Taalleerstrategieën zijn zelden gevisualiseerd in het klasbeeld.

Door de recente ingebruikname van de digitale borden, zijn de meeste onderwijzers de mogelijkheden ervan nog aan het verkennen. In het kader van Nederlands maken de leerlingen beperkt gebruik van ICT. Zeker op het vlak van ondersteuning bij communicatie laten onderwijzers nog kansen onbenut.

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Evenwichtig en representatief

Leerlingvolgsysteem

Gericht op bijsturing

Om een zicht te krijgen op de schoolse prestaties voor Nederlands maken de onderwijzers vooral gebruik van (zelfaangepaste) methodegebonden toetsen. Aanvullend ontwerpen meerdere onderwijzers ook zelf toetsen. Vanuit hun persoonlijke overtuiging vullen de onderwijzers van de derde graad de toetsen voor taalsystematiek steeds aan met een aantal vragen die peilen naar woordenschat- en spreekwoordenkennis.

Voor spelling en technisch lezen brengt het team de vorderingen longitudinaal in kaart aan de hand van een leerlingvolgsysteem. Het team volgt de evolutie voor begrijpend lezen, luisteren, spreken en schrijven niet systematisch op.

In meerdere klassen omvat de evaluatiepraktijk de verschillende domeinen van het leerplan. De methodegebonden toetsen en evaluatieopdrachten zijn voldoende gevarieerd. Ze besteden aandacht aan de verschillende tekstsoorten en verwerkingsniveaus.

De evaluatiepraktijk is echter weinig evenwichtig. De klemtonen in het onderwijsaanbod worden grotendeels weerspiegeld in de evaluatiepraktijk, waar het accent op spelling, taalsystematiek en lezen ligt. De productieve en creatieve vaardigheden zoals schrijven en spreken worden minder frequent en in sommige klassen zelden of niet geëvalueerd. De evaluatie van deze vaardigheden gebeurt te vaak op gevoel. Sommige onderwijzers evalueren wel meer objectief aan de hand van vooropgestelde doelen en criteria. Ze betrekken leerlingen evenwel weinig in het bepalen van beoordelingscriteria.

De evaluatiepraktijk voor Nederlands is te weinig afgestemd op de krachtlijnen van de leerplannen. Het team is weinig vertrouwd met de principes van breed evalueren. Enkele onderwijzers geven wel aanzetten tot peer- en zelfevaluatie.

Rapporteringspraktijk

Evenwichtig en volledig

Interne en externe

communicatie

Het rapport is een cijfermatige vertaling van de evaluatiepraktijk. Doordat de onderwijzers verschillende benamingen hanteren voor de getoetste onderdelen of domeinen, is het rapport voor Nederlands onvoldoende transparant. Het is voor de leerlingen en hun ouders niet altijd duidelijk welke lading deze cijfers dekken en welke normen of criteria de onderwijzers daarbij vooropstellen. Dat beperkt de feedbackwaarde van de rapporten.

Voor Nederlands is de rapportering onevenwichtig en onvolledig. In de vier rapporten wordt niet systematisch gecommuniceerd over de verschillende domeinen. In sommige leerjaren bevatten de rapporten geen informatie over spreken of creatief schrijven. Er zijn verschillen tussen rapportperiodes en tussen leerjaren in de cijfers die voor de diverse onderdelen te verdienen zijn. Over het

algemeen zetten de rapporten vooral spelling, taalbeschouwing en (begrijpend) lezen in de verf, terwijl er duidelijk minder frequent informatie te vinden is over spreken. Voor spelling is er sprake van een sterke overaccentuering.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

De beeldvorming voor Nederlands richt zich vooral op spelling en (technisch) lezen. Daardoor spitst ook de leerbegeleiding zich toe op de meer technische taalvaardigheden en komen zorgacties voor mondelinge taalbeheersing en creatief schrijven minder voor. Conform een schoolafpraak maken de onderwijzers foutenanalyses voor spelling. Er zijn evenwel onderlinge verschillen in de frequentie, de grondigheid en de kwaliteit van deze analyses.

De kwaliteit van de preventieve basiszorg is leerkrachtafhankelijk. Niet alle onderwijzers organiseren een adequate en efficiënte klasinterne differentiatie en remediëring. Tijdens de observaties en in de planningsdocumenten van de meeste onderwijzers waren weinig sporen te vinden van geplande differentiatiemomenten. Geregeld monden klassikale instructiemomenten uit in individuele werkmomenten waarbij de onderwijzer vooral een begeleidende of controlerende functie heeft. Sommigen geven aan dat ze zelfstandige werkvormen benutten om differentiatie- en remediëringsactiviteiten te organiseren in de klas. Voor spelling maken de meesten gebruik van het verdiepings- en remediëringsmateriaal uit het onderwijsleerpakket.

Ook de zorgleerkrachten concentreren zich in hoofdzaak op lezen en spelling. Leerlingen met taal- of leerstoornissen kunnen rekenen op stimulerende, compenserende, remediërende of dispenserende (sticordi)maatregelen. Omwille van de beperkte toepassingsmogelijkheden in het secundair onderwijs, stimuleert het zorgteam leerlingen met dyslexie om compenserende software vooral thuis te gebruiken. Voor een aantal leerlingen met hardnekkige of specifieke taalproblemen raadt het team ouders aan om externe begeleiding in te schakelen.

Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Nascholingen
Interne expertise

Vormingsinitiatieven zijn de laatste jaren weinig gericht op aspecten van Nederlands of taalontwikkeling. Mede daardoor mist ook het team van de lagere afdeling een gedragen visie op kwaliteitsvol hedendaags taalvaardigheidsonderwijs. Meerdere teamleden zijn onvoldoende vertrouwd met actuele wetenschappelijke inzichten op het vlak van preventie en remediëring voor taal en op het vlak van Nederlands voor anderstalige of taalzwakke leerlingen.

Kwaliteitszorg

Het team van de lagere afdeling grijpt resultaten op externe koepelgebonden toetsen aan om zijn onderwijsaanbod voor Nederlands op schoolniveau bij te sturen. Zo hebben tegenvallende resultaten voor spelling in het verleden geleid tot een aantal verbeteracties die uiteindelijk zijn uitgemond in de keuze voor een onderwijsleerpakket dat sterk inzet op spelling.

Hoewel de prestaties op externe toetsen de laatste jaren wisselend zijn voor spelling, luisteren, lezen en taalbeschouwing, is er voor deze aspecten globaal een licht stijgende trend waarneembaar. Analyses op de resultaten in het leerlingvolgsysteem nopen echter tot voorzichtigheid bij het trekken van conclusies over de effectiviteit van de verbeteracties. Zo blijken in meerdere leerjaren een groot aantal leerlingen zwak te presteren voor spelling.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor wereldoriëntatie in voldoende mate. Het team maakte afspraken om een volledig onderwijsaanbod te kunnen garanderen waarin de verschillende domeinen van het leergebied vertegenwoordigd zijn. Met betrokkenheidsverhogende initiatieven en werkvormen zorgen de onderwijzers voor werkelijkheidsgericht onderwijs dat kansen biedt tot (inter)actief en onderzoekend leren.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

Het team van de lagere afdeling koos er een aantal jaren geleden voor om te vertrekken vanuit een onderwijsleerpakket als basis voor het wereldoriënterend aanbod in de verschillende leerjaren. Dat pakket laat ruimte voor zelfuitgewerkte thema's die de onderwijzers vormgeven vanuit verschillende inspiratiebronnen. Met deze eigen thema's proberen ze in te spelen op de leefwereld van hun leeftijdsgroep, op de specificiteit van de schoolomgeving of op onderwerpen uit de actualiteit.

De meeste onderwijzers hebben een jaarplan dat bestaat uit een lijst van methodegebonden en eigen thema's. Met het oog op een geïntegreerde benadering hebben de meesten de cursorische lessen uit het onderwijsleerpakket herschikt tot themabundels. Daarbij trachten ze de werkelijkheid vanuit diverse invalshoeken of bestaansdimensies te belichten. Het team slaagt er echter slechts deels in om het principe van multiperspectiviteit in de praktijk om te zetten. De themaonderwerpen zijn doorgaans domeinspecifiek en kennen een te enge of te eenzijdige benadering vanuit een bepaalde dimensie. Enkele knap uitgewerkte eigen projecten en de werking in het kader van de meerdaagse extramurosactiviteit vormen hierop een uitzondering.

Het team vertrouwt erop dat het onderwijsleerpakket zorgt voor een volledig en gradueel opgebouwd basisaanbod dat afgestemd is op alle eindtermen en leerplandoelen. Daarom geldt de schoolafpraak dat het pakket consequent moet toegepast worden. Lessen uit dit pakket mogen wel vervangen worden door een vergelijkbare activiteit of inhoud. De meeste onderwijzers gaan daarbij echter niet systematisch na of ze met de vervangende lesactiviteiten dezelfde doelen realiseren.

Enkel voor het aanvullend aanbod inventariseerde het team enkele jaren geleden de eigen thema's of projecten per leerjaar. Daarbij zorgden de onderwijzers voor een koppeling aan de leerplandoelen. Daarnaast maakten sommigen onderling afspraken over de invulling van bepaalde overlappende onderwerpen. De inventaris en de afspraken zijn inmiddels aan actualisering toe om breuklijnen en overlappingen te vermijden en continuïteit en gradatie in het aanbod te garanderen. Doordat de inventaris de inhoud van het onderwijsleerpakket niet mee in rekening brengt, krijgt het team geen zicht op de samenhang en het evenwicht in het globale aanbod.

Uit de documentanalyses en gesprekken blijkt dat het aanbod op schoolniveau niet evenwichtig is. Er ligt een sterke klemtoon op de bestaansdimensie natuur, terwijl de dimensies techniek, samenleving en ruimte (met uitzondering van mobiliteit) in verhouding minder aandacht krijgen. Ook op doelstellingsniveau zijn er behoorlijke verschillen in aanbodfrequentie.

De dimensies tijd en ruimte worden nog te vaak als geïsoleerd thema aangebracht waardoor ze niet de overkoepelende rol vervullen die het leerplan

vooropstelt. De aandacht voor de dimensie techniek hangt meestal samen met de technische expertise van de onderwijzers. Sommigen worstelen met de kerncomponenten van techniek en vinden het moeilijk om het denken vanuit technische processen in de klaspraktijk om te zetten. In functie van de bestaansdimensie 'mens en het muzische' proberen meerdere onderwijzers geregeld bruggen te slaan tussen het thema van wereldoriëntatie en het leergebied muzische vorming.

Het leerplan wereldoriëntatie beklemtoont het belang van leren leren en brongebruik om informatie te leren beheeren. Toch beschikt het team niet over een uitgewerkte planning voor de leergebiedoverschrijdende thema's leren leren en ICT. Daardoor hebben meerdere onderwijzers onvoldoende zicht op deze eindtermen en besteden ze te weinig systematische aandacht aan de ontwikkeling van informatieverwervings- en verwerkingsvaardigheden.

Volgens de schoolvisie wil het schoolteam de kinderen opvoeden tot verantwoordelijke kinderen die respect hebben voor de wereld en voor anderen en die zich gelukkig mogen voelen in onze maatschappij. Daarom investeert het schoolteam met diverse initiatieven in de ontwikkeling van sociale vaardigheden en in een aantal educaties zoals natuur-, milieu-, gezondheids-, en mobiliteitseducatie. Deze educaties worden gecoördineerd door een MOS-werkgroep waarin zowel leerkrachten als leerlingen zetelen. De school participeert voor deze educaties ook aan diverse projecten van externe organisaties. Voor de theoretische aspecten van mobiliteitseducatie maken sommige onderwijzers gebruik van een specifiek onderwijsleerpakket. In het kader van een actieplan maakte het schoolteam afspraken over de graduele opbouw voor mobiliteitseducatie. De oudste leerlingen maken door de kindergemeenteraad kennis met democratische principes.

Bij de keuze en invulling van de thema's voor wereldoriëntatie is er in sommige klassen weinig ruimte voor leerlingeninitiatief. Andere onderwijzers gaan wel op zoek naar mogelijkheden om in te spelen op de leefwereld van de leerlingen. Er zijn ook verschillen tussen onderwijzers in de mate waarin ze met hun leerlingen stilstaan bij of inspelen op de actualiteit.

Het jaarthema, de projecten en activiteiten binnen en buiten de school, de leeruitstappen, de meerdaagse extramurosactiviteit en de samenwerking met externe deskundigen en (plaatselijke) organisaties zorgen voor een verlevendiging van het onderwijsaanbod. Ze stimuleren verwondering en beleving en dragen bij tot het werkelijkheidsgericht karakter van het wereldoriënterend onderwijs.

Onderwijsorganisatie
Onderwijstijd
Klasmanagement

In enkele klassen plannen de onderwijzers structureel minder lestijden in voor dit leergebied dan het leerplan minimaal nodig acht. Deze onderwijzers geven aan dat ze flexibel met de planning omspringen om voldoende onderwijstijd te besteden aan wereldoriënterende activiteiten.

In hun klasmanagement weten de meeste onderwijzers een krachtige leeromgeving voor wereldoriëntatie te creëren. Ze activeren de voorkennis van leerlingen en bieden kansen tot waarnemen, experimenteren en onderzoeken. Met betekenisvolle opdrachten, proefjes of experimentjes, coöperatieve en activerende werkvormen stimuleren ze het zelfontdekkend en onderzoekend

leren en verhogen ze de betrokkenheid van de leerlingen. Ze ondersteunen het zelfgestuurd leren door aspecten van wereldoriëntatie in vormen van zelfstandig werk te integreren.

Materieel beheer

Uitrusting
Leermiddelen

In de school zijn de meeste leermiddelen voorhanden om het leerplan toe te passen. Onderwijzers zijn echter niet altijd op de hoogte van het beschikbare materiaal. Sommigen brengen zelf instrumenten of materiaal mee. Enkelen geven aan over onvoldoende materiaal voor techniek te beschikken.

Het behandelde thema is in de meeste klassen zichtbaar aanwezig. De noodzakelijke tijds- en ruimtekaders ontbreken echter vaak in het klasbeeld. Bovendien wendt een aantal onderwijzers deze kaders weinig functioneel en dynamisch aan. In enkele klassen krijgt de actualiteit een plaats in de klas, maar soms ontbreekt de koppeling van actuele gebeurtenissen aan de tijds- en ruimtekaders.

Infrastructuur

Elke klas is uitgerust met een digitaal bord. Het aantal computers voor de leerlingen is beperkt. Meerdere onderwijzers benutten de mogelijkheden van ICT nog niet ten volle in het kader van wereldoriëntatie.

Zowel het historische en groene schooldomein als de plaatselijke en ruimere omgeving bieden heel wat mogelijkheden op het vlak van wereldoriëntatie. Het schoolteam heeft hiervoor geen omgevingsboek samengesteld. Via een onderwijzer werkt het team samen met de plaatselijke heemkundige kring.

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Evenwichtig en representatief
Gericht op bijsturing

Voor wereldoriëntatie maken de onderwijzers doorgaans gebruik van een beperkt spectrum aan evaluatiemethoden. Ze opteren in hoofdzaak voor zelfgemaakte schriftelijke toetsen die vooral kennis, woordenschat en inzicht meten. Deze toetsen zijn onvoldoende afgestemd op de leerplandoelen waardoor ze aan betrouwbaarheid en validiteit inboeten. De relevantie, de moeilijkheidsgraad en de grote giskans van meerdere opgaven kan in vraag gesteld worden. De evaluatiepraktijk is niet evenwichtig en representatief. De toetsopgaven richten zich vooral op de domeinen natuur en tijd, terwijl bepaalde domeinen of dimensies zelden worden geëvalueerd. Ondanks het beperkt aantal toetsen, zijn er overlappingen in de opgaven van verschillende leerjaren. Occasioneel evalueren sommige onderwijzers met een openboektoets of op basis van observaties. Vooral voor de beoordeling van attitudes en sociale vaardigheden zijn er in enkele klassen aanzetten tot zelf- of peerevaluatie. Doordat het team weinig vertrouwd is met alternatieve evaluatievormen, hebben de meesten onvoldoende oog voor de evaluatie van praktische en technische vaardigheden. De deelname aan het fietsexamen vormt daarop een uitzondering.

Rapporteringspraktijk

Evenwichtig en volledig
Interne en externe
communicatie

De rapportering is weinig transparant voor leerlingen en ouders. Elk rapport bevat één of twee cijfers voor 'wereldoriëntatie'. Deze geven enkel de resultaten op de schriftelijke toetsen weer. Uit de rapporten is niet altijd af te leiden wat met deze toetsen werd gemeten.

Het onevenwicht in het aanbod en de evaluatiepraktijk manifesteert zich ook in de rapporteringspraktijk. Daardoor biedt het rapport geen evenwichtig en volledig beeld van de kennis, vaardigheden en attitudes voor de verschillende aspecten van het leergebied. Zo worden onder meer technische en praktische talenten niet in kaart gebracht en gehonoreerd.

Wereldoriëntatie krijgt meestal een lager gewicht op het rapport dan Nederlands of wiskunde, terwijl de onderwijskoepel ongeveer eenzelfde onderwijstijd

adviseert. Naast de cijfers voor wereldoriëntatie bevat het rapport een kwalitatieve beoordeling van een aantal leer- en leefhoudingen of sociale vaardigheden. Deze attitudes hebben een beperkt aantal raakvlakken met de bestaansdimensie 'mens en medemens' of met de leergebiedoverschrijdende eindtermen.

Begeleiding

Leerbegeleiding

Beeldvorming

Zorg

De beeldvorming en de zorg spitsen zich toe op wiskunde en Nederlands. In de overgangsgesprekken, de leerling- en zorgdossiers, de voorbereiding van MDO's, de oudercontacten en de BaSO-fiche worden moeilijkheden of specifieke interesses en talenten voor wereldoriëntatie wel vermeld. Foutenanalyses zijn niet gebruikelijk voor dit leergebied.

De meeste onderwijzers bouwen geen differentiatie in voor wereldoriëntatie. Af en toe bieden ze wel ondersteuning bij bepaalde opdrachten of zorgen ze ervoor dat leerlingen elkaar tijdens groeps- of partnerwerk kunnen helpen.

Tegenvallende resultaten geven weinig aanleiding tot gerichte remediëring. In overleg met de ouders kunnen leerlingen met leerstoornissen of een aangepast leertraject rekenen op compenserende maatregelen bij de schriftelijke toetsen.

Sociale en emotionele begeleiding

School- en klasklimaat

Vanuit haar pedagogisch project hecht het schoolteam veel belang aan het sociaal-emotioneel welbevinden en sociale vaardigheden. Vertrekkend van een gezamenlijk startmoment concretiseren de onderwijzers het jaarthema in hun klas met diverse activiteiten op het vlak van sociale vaardigheden. Een zorgleerkracht coördineert de acties, neemt de rol van groene leerkracht op zich en ondersteunt leerlingen met gedrags- of sociaal-emotionele problemen. De school beschikt over een pestprotocol.

In de beeldvorming is er aandacht voor welbevinden en sociaal-emotionele problemen. Jaarlijks screenen de onderwijzers de klasgroep voor welbevinden, betrokkenheid en competenties. Omwille van een vermoedelijk pestprobleem werd een sociogram afgenomen in een klas.

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Nascholingen

Interne expertise

Enkele onderwijzers professionaliseren zich voor techniek door deelname aan een hospiteerproject in samenwerking met secundaire scholen uit de omgeving. Sommige teamleden beschikken over specifieke deskundigheid op het vlak van wereldoriëntatie. De aanwezige expertise wordt echter niet altijd optimaal ingezet, benut of uitgewisseld.

Kwaliteitszorg

Door de beperkingen van de eigen evaluatiepraktijk beschikt het schoolteam over weinig valide outputgegevens in verband met de beheersing van de eindtermen wereldoriëntatie. Enkel de resultaten op een externe koepelgebonden toets bieden informatie over de mate waarin leerlingen van het vierde leerjaar bepaalde leerplandoelen onder de knie hebben. Het schoolteam maakte nog geen analyse van deze gegevens met het oog op interne kwaliteitszorg.

Inbreuk(en) op regelgeving

De school beschikt niet over een eigen planning waarmee ze kan aantonen dat ze de leergebiedoverschrijdende eindtermen nastreeft (decreet basisonderwijs – art.44 § 2.2°).

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school gaat op systematische wijze de situatie na op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Door de regelmaat waarmee ze controles laat uitvoeren door externe deskundigen of zelf controles organiseert, kent ze haar tekorten en is ze alert voor mogelijke risico's. Uit de documentanalyse blijkt dat er sprake is van een systematische risicobeheersing. In de school is er een cultuur waarbinnen elkeen zich aangesproken voelt om op zijn niveau bij te dragen aan de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

Uit de actieplannen en de controles en adviezen van externe controlediensten, de interne dienst en de externe dienst, blijkt dat de school werk maakt van opgemerkte tekorten. Het keuringsverslag van de hoogspanningsinstallatie vermeldt dat een nieuwe hoogspanningscabine moet geplaatst worden. Dit kan echter niet zonder de nodige aanpassingen aan de hoogspanningsinstallatie die in eigendom van de netbeheerder is. De procedure daartoe is lopende. Gezien de gezamenlijke campus met een middelbare school, is de preventieadviseur bezig met het opstellen van de aanvraag voor een milieuvergunning II. Hij werkt daarvoor samen met een externe organisatie.

De vaststellingen van externe deskundigen stemmen overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkte. Door de recente renovatie beschikt de school over ruime en veilig ingerichte leslokalen en andere ruimtes. In de lagere afdeling ontbreekt nog zonwering in een aantal klassen.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoot en wegwerkt, de realisatie van (tussentijdse) oplossingen, en de aandacht voor proactieve acties vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de weinige resterende tekorten weg te werken.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school	ja
• informatie over extra-murosactiviteiten	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad, de schoolraad en de ouderraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	neen
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	neen
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid Het zorgteam heeft het zorgbeleid uitgetekend op basis van een gedragen zorgvisie. Visie en beleid zijn gestoeld op het pedagogisch project, op de fasen van het zorgcontinuüm en op de principes van handelingsgericht werken. Ze worden geregeld aangepast op basis van actuele ontwikkelingen en op basis van wijzigingen in de schoolorganisatie. Om een voldoende draagvlak te verzekeren, consulteert het zorgteam de leerkrachten bij de uitwerking van het zorgbeleid.

De zorgbeleidstekst bevat een aantal algemene doelen, principes en afspraken over procedures, instrumenten en acties. De stap naar de operationalisering in concrete en evalueerbare doelen op leerling-, klas- en schoolniveau is daarbij nog niet gezet. Om de zorgwerking te optimaliseren formuleerde het zorgteam recent wel een aantal prioritaire doelen en acties.

Ondersteuning Een functionele zorgstructuur en een duidelijke taakverdeling leiden de zorgwerking in goede banen. De zorgcoördinator stuurt en ondersteunt de organisatie van de zorg op leerling-, leraar- en schoolniveau. In nauw overleg met de directeur en de drie zorgleerkrachten geeft zij richting aan het zorgbeleid. De klasleerkrachten zijn bereid hun rol als spilfiguur in de leerbegeleiding op te nemen. De mate waarin ze daar al in slagen is onder meer afhankelijk van hun handelingsbekwaamheid om doeltreffend te differentiëren en te remediëren. Sommige klasleerkrachten associëren zorg in eerste instantie met het zorgteam en externe hulpverleners.

Onder meer met genormeerde toetsen, screeningsinstrumenten, een leerlingvolgsysteem, overgangsgesprekken en het digitale leerling- en zorgdossier wil de school de beginsituatie en ontwikkeling van kleuters en leerlingen in kaart brengen en opvolgen. In de beide afdelingen zijn de beeldvorming en evaluatiepraktijk voor verbetering vatbaar. Daardoor bestaat het risico dat kinderen met specifieke noden niet tijdig gesignaleerd worden en door de mazen van het zorgnet glippen.

Onderwijzers verschillen in de mate waarin ze binnen de preventieve basiszorg een krachtige leeromgeving weten te bewerkstelligen. Sommigen opteren voor een sturende instructiestijl met weinig ruimte voor leerlingeninitiatief, terwijl anderen vanuit een stimulerende begeleidingsstijl betrokkenheid en interactief leren uitlokken met activerende en coöperatieve werkvormen. Meerdere leerkrachten hebben nog een weg af te leggen om op basis van degelijke foutenanalyses een systematische en doeltreffende differentiatie en ondersteuning op te zetten in hun klaspraktijk. De eerstelijnszorg verloopt nog weinig planmatig. Weinigen hebben de gewoonte om zelfstandige werkvormen in te zetten om doelgericht te differentiëren of te remediëren.

Het aantal toegekende zorguren per klasgroep is afhankelijk van de klasgrootte en de zorgnoden van de kinderen. Met uitzondering van de jongste kleuters kan elke klas dit schooljaar structureel op zorgondersteuning rekenen. Daarnaast zijn zorgleerkrachten enkele uren ter beschikking voor ondersteuning op vraag.

Klasleerkrachten kunnen het zorgteam op de verschillende zorgniveaus inschakelen. Zorgleerkrachten spelen vooral vraaggestuurd in op momentane behoeften van leerlingen. Dat gebeurt zowel klasintern als –extern. Globaal genomen wordt daarbij –zeker in de lagere afdeling– (te) vaak geopteerd voor klasexterne hulp. Daarnaast bieden de zorgleerkrachten op basis van een handelingsplan gedurende een langere termijn gerichte ondersteuning aan een aantal leerlingen met fundamentele zorgnoden. In de lagere afdeling richt het zorgteam zich in hoofdzaak op spelling, lezen en wiskunde. Bovenop de reguliere zorguren doet het team van de lagere afdeling –vooral voor de oudere leerlingen– ook een beroep op vrijwilligers. Zij begeleiden zwakkere leerlingen of bieden binnen de kangoeroewerking extra uitdaging aan hoogbegaafden.

Om een adequaat antwoord te bieden op het toenemend aantal kinderen met sociale, emotionele of gedragsproblemen, investeert het schoolteam in sociaal-emotionele begeleiding. Een zorgleerkracht is de drijvende kracht achter preventieve en curatieve acties op school-, klas- en leerlingniveau.

Het schoolteam kiest ervoor om het zittenblijven terug te dringen. Het team zet binnen de uitbreiding van de zorg meer in op sticordi-maatregelen voor leerlingen met hardnekkige problemen of leerstoornissen. Voor een aantal leerlingen van de derde graad tekent het zorgteam een individueel leertraject uit dat hen voorbereidt op de B-stroom van het secundair onderwijs. Zowel de sticordi-maatregelen als de curriculumdifferentiatie worden in samenspraak met ouders vastgelegd in een handelingsplan. Kinderen die door hun ouders onvoldoende begeleid kunnen worden bij het huiswerk kunnen terecht in de huistaakklas. Enkele kinderen krijgen geïntegreerde begeleiding vanuit het buitengewoon onderwijs (GON). Een aanzienlijk aantal leerlingen doet een beroep op externe deskundigen en hulpverlenende instanties of schakelt over naar het buitengewoon onderwijs.

Het elektronische leerling- en zorgdossier is een krachtig ondersteunend instrument. Het centraliseert relevante informatie over de leerling en de verleende zorg en leidt tot meer continuïteit en gelijkgerichtheid in de leerbegeleiding. De opbouw van de dossiers vormt bovendien een belangrijke leidraad voor het handelingsgericht werken. Uit een steekproefsgewijze analyse blijkt dat meerdere teamleden nog moeite hebben om de krachtlijnen van het handelingsgericht werken in de praktijk om te zetten. Weinigen slagen er bijvoorbeeld in om in aansluiting bij een heldere hulpvraag duidelijke doelen en verwachte effecten af te bakenen en de realisatie ervan te evalueren.

Enkele keren per schooljaar plant de zorgcoördinator een MDO. Op dit overleg signaleert de klasleerkracht alle risico- en probleemleerlingen aan de zorgcoördinator, de directeur en een vertegenwoordiger van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). Zij bespreken en evalueren ook (mogelijke) zorginterventies. Organisatorische problemen bemoeilijken zorgoverleg tijdens de schooluren. Het zorgteam zoekt oplossingen om het overleg te laten plaatsvinden.

Teamleden kunnen bij de zorgcoördinator terecht voor specifieke informatie, documentatie en materiaal. Klasleerkrachten waarderen sterk de bereikbaarheid van de zorgcoördinator en het zorgteam, die hen met raad en daad bijstaan. Zij verwoorden dat ook de constructieve samenwerking met het CLB en met GON-begeleiders waardevolle tips voor hun klaspraktijk oplevert.

Het schoolteam hecht veel belang aan informatie-uitwisseling, overleg en samenwerking met ouders in de zorg voor kinderen met specifieke behoeften. Beslissingen over specifieke zorgmaatregelen worden steeds in overleg met ouders genomen. Het zorgteam heeft nog geen antwoord op de uitzonderlijke situaties waarbij ouders elke vorm van hulp weigeren voor hun kind.

Doeltreffendheid Leerkrachten wenden de evaluatiegegevens op leerling- en klasniveau beperkt aan. Sommigen analyseren resultaten om gericht te differentiëren en kinderen te ondersteunen. Ze gebruiken evaluatiegegevens en foutenanalyses in mindere mate om de effecten van hun aanpak in vraag te stellen. Het zorgteam levert wel inspanningen om de doeltreffendheid van de zorgwerking op kind-, groeps- of schoolniveau te onderzoeken. Zo evalueren zorgleerkrachten geregeld het effect van hun interventies op kind- of groepsniveau. Het zorgteam maakte recent een blauwdruk van de zorg op school aan de hand van een zelfevaluatie-instrument dat ontwikkeld werd door een aantal CLB's. Omwille van de verhuisdrukke hebben ze de klasleerkrachten niet actief betrokken bij deze evaluatie.

Het schoolteam laat een aantal kansen liggen om de beschikbare output- en loopbaangegevens op school-, leerjaar- en klasniveau te analyseren met het oog op een evaluatie van de kwaliteit en de effectiviteit van de leerbegeleiding. Zo stelt het schoolteam zich weinig vragen bij het relatief hoge aantal leerlingen dat verwezen wordt naar het buitengewoon onderwijs of de B-stroom van het secundair onderwijs. Daardoor gaat het schoolteam evenmin het effect of het rendement van deze keuzes op het vlak van leer- en loopbaanbegeleiding na.

Ontwikkeling Op het gebied van leerbegeleiding is de school voortdurend in beweging. Zorg vormt een vast agendapunt op de personeelsvergadering. Vanuit gezamenlijke en individuele vormingen professionaliseert het schoolteam zich op het vlak van zorg. Het zorgteam denkt toekomstgericht na over de ontwikkeling en uitbouw van het zorgbeleid. Op basis van de zelfevaluatie is het zorgteam zich bewust van zijn uitdagingen. Zo maakt het momenteel werk van een optimalisering van de ouder- en leerlingenparticipatie, en van de leerkrachtvaardigheden op het vlak van differentiatie, de formulering van hulpvragen en de toepassing van het handelingsgericht werken.

4.2 Rapporteringspraktijk

Doelgerichtheid Zowel in het eigen opvoedingsproject, in de zorgvisie als in de visie op signaleren, evalueren en rapporteren beklemtoont het schoolteam het belang van de totale persoonlijkheidsontwikkeling. Het schoolteam streeft naar een evenwichtige en maximale ontplooiing op cognitief, (psycho-)motorisch en sociaal-emotioneel vlak en wil daarbij ook ouders actief betrekken. Bovendien wil het team op zoek gaan naar de positieve eigenschappen en talenten zodat elk kind ontdekt waarin het kan uitblinken. Met het oog op keuze- en loopbaanbegeleiding onderstreept het pedagogisch project de gelijkwaardigheid van cognitieve beroepen en handenarbeid. Het schoolteam wil ouders daarom eerlijk informeren over de mogelijkheden, interesses en beperkingen van het kind. Onder meer via het schoolreglement en de begeleidende tekst bij het rapport communiceert het schoolteam over zijn schoolvisie en specifieke visie op evaluatie en rapportering. Het team slaagt er echter slechts gedeeltelijk in om deze visie waar te maken in de concrete evaluatie- en rapporteringspraktijk. Uit de gesprekken en de rapporten blijkt dat er in het team van de lagere afdeling toch een aantal verschillen in visie leven over kwaliteitsvol rapporteren.

Ondersteuning Vanuit een open cultuur hecht het schoolteam veel belang aan zijn laagdrempelig karakter en een goede communicatie met de ouders. Het zorgt voor diverse formele en informele communicatie- en informatiekkanalen. Met een informatieavond, de schoolwebsite, de digitale schoolkrant, mails en geregelde mededelingen, het heen-en-weerschriftje of de klasagenda krijgen ouders zicht op het schoolleven en de klaswerking. Ook enkele klasblogs bieden ouders geregeld een inkijk in klasthema's of activiteiten. De themabrieven, versjes en liedjes bezorgen de ouders aanknopingspunten om met hun kleuter in gesprek te gaan. Meegegeven kleuter- en leerlingenwerk, toetsen en vier rapporten in de lagere afdeling informeren de ouders over de prestaties van hun kind.

Het schoolteam communiceert zowel met interne als met externe betrokkenen over de evaluatiegegevens en de ontwikkeling van de kinderen. Dit gebeurt tijdens informele overlegmomenten of meer structureel tijdens de overgangsgesprekken, het multidisciplinair overleg en de oudercontacten. Het elektronisch leerling- en zorgdossier ondersteunt de interne en externe rapportering. Deze dossiers bevatten richtsnoeren voor de leerkrachten om oudercontacten en vormen van intern overleg voor te bereiden en te stroomlijnen. Er zijn interindividuele verschillen in de mate waarin leerkrachten deze richtsnoeren hanteren en de dossiers aanvullen met relevante informatie.

Het schoolteam neemt informatie, vragen en opmerkingen van ouders ernstig. Met verschillende initiatieven proberen de leerkrachten en het zorgteam kort op de bal te spelen door ouders tijdig te informeren en hen actief te betrekken in de zorgondersteuning. De zorgschriften, zorgrapportjes, kangoeroerapporten en de aangepaste rapporten voor leerlingen met een afwijkend leertraject geven een zicht op de zorgacties of de evolutie van kinderen met specifieke onderwijs- of ondersteuningsbehoeften. De meeste onderwijzers geven op het rapport niet aan wanneer een bepaald resultaat behaald is mits de toepassing van sticordimaatregelen. Deze informatie kan nochtans bijdragen tot een correcte interpretatie van de rapportcijfers.

Met het oog op de overstap en de informatiedoorstroming naar de secundaire school, krijgt elke afstuderende leerling een 'BaSO-fiche'. Deze fiche bevat relevante informatie in verband met achtergrondkenmerken, schoolloopbaan, sterke kanten, interesses en eventuele specifieke ondersteuningsbehoeften.

In de kleuterafdeling vormen de brede screenings van de ontwikkeling van de kleuter, observaties door de kleuteronderwijzer en eventuele testresultaten de leidraad voor de oudercontacten. In de lagere afdeling zijn twee rapporten gekoppeld aan een oudercontact waar ouders mondelinge toelichting krijgen en informatie kunnen geven. De gebruikte rapporteringssoftware en een aantal afspraken zorgen ervoor dat de structuur van de rapporten in grote lijnen gelijk is voor de verschillende leerjaren. Het schoolteam kiest voor een cijferrapport voor Nederlands, Frans, wiskunde en wereldoriëntatie. Het rapport van de zesdeklassers bevat sinds dit schooljaar ook een cijfer voor dagelijks werk dat betrekking heeft op het huiswerk. Muzische vorming, lichamelijke opvoeding en aspecten van leerhouding of sociale vaardigheden krijgen een kwalitatieve waardering. Alle onderwijzers spannen zich in om begeleidende, veelal positieve en ontwikkelingsgerichte commentaar te schrijven.

Het team van de lagere afdeling slaagt er niet in om in de rapporten de totale

persoonlijkheidsontwikkeling in kaart te brengen. De onderwijzers rapporteren niet systematisch over de leergebiedoverschrijdende eindtermen. Het team maakte wel enkele afspraken over de rapportering van attitudes in verband met leerhoudingen of sociale vaardigheden. Deze attitudes hebben een beperkt aantal raakpunten met de eindtermen leren leren en sociale vaardigheden. De ICT-eindtermen worden niet belicht in de evaluatie en rapportering. Ook informatie over de eindtermen van het domein media uit het leergebied muzische vorming ontbreekt in het rapport. Binnen meerdere leergebieden zijn bepaalde domeinen of vormingscomponenten niet of ondermaats zichtbaar op het rapport. Zo is er in lichamelijke opvoeding beperkt aandacht voor gezonde en veilige levensstijl, zelfconcept en sociaal functioneren. Bij muzische vorming is er zelden een waardering te vinden voor bewegingsexpressie. Meerdere onderwijzers beoordelen ook muzisch taalgebruik en dramatisch spel zelden of nooit. De rapportering voor wereldoriëntatie gebeurt algemeen en heeft daardoor weinig informatieve waarde. Bovendien geeft deze quoteringspraktijk meestal enkel de prestaties op schriftelijke toetsen weer. In tegenstelling tot de schoolvisie worden cognitieve vaardigheden in de rapporten duidelijk meer naar waarde geschat dan technische talenten of handenarbeid.

Het schoolteam mist duidelijke observatie- en evaluatiecriteria als houvast voor de evaluatie en rapportering van minder meetbare aspecten zoals attitudes en praktische, technische, muzisch-creatieve en communicatieve competenties. Als gevolg daarvan zijn een aantal beoordelingen te weinig gelijkgericht en vooral gebaseerd op subjectieve indrukken. Daardoor vermijden sommige onderwijzers om over bepaalde competenties te rapporteren. Ook de vrijheid die het team krijgt in de toekenning van punten en puntengewichten zorgt voor een gebrek aan transparantie, verschillen tussen leerjaren en vooral in een groot onevenwicht tussen domeinen en leergebieden.

In de meeste klassen reflecteert het rapport de accenten die onderwijzers leggen in hun aanbod. Uit een steekproefsgewijze analyse van toetsen en rapporten blijkt dat de lagere afdeling een aanzienlijke groeimarge kent in de afstemming van de evaluatie- en rapporteringspraktijk op de krachtlijnen van eindtermen en leerplannen. Schriftelijke vaardigheden voor Frans krijgen een veel groter gewicht dan de mondelinge vaardigheden, terwijl de eindtermen net het belang van interactieve communicatie en mondelinge taalproductie onderstrepen. Daarenboven leggen de leerkrachten van de derde graad de lat voor Frans beduidend hoger dan het leerplan en de eindtermen. Ook bij Nederlands zijn disproportioneel veel punten te verdienen voor de cognitief-technische aspecten zoals spelling en taalsystematiek. Nochtans vragen eindtermen en leerplan om communicatie en taalvaardigheid centraal te plaatsen.

Om te vermijden dat leerlingen meer vergeleken worden met anderen dan met hun eigen resultaten, heeft het team van de lagere afdeling een aantal jaren geleden besloten om geen procenten meer op te nemen in het rapport. Toch bevatten de rapporten van de derde graad totalen die een eenvoudige procentberekening mogelijk maken en soms zijn de totalen al op 100 gezet. Daarnaast vermeldt het rapport wel gemiddelden die aanzetten om prestaties te vergelijken met de resultaten van de klasgroep. Het rapport geeft daarentegen niet weer wat de (minimale) verwachtingen zijn, zodat leerlingen en hun ouders kunnen nagaan in welke mate ze de vooropgestelde (minimum)doelen behalen en of ze daarin voldoende vooruitgang boeken.

Om het getuigschrift basisonderwijs te behalen verwacht het team van de lagere afdeling een gemiddelde van 60 procent op de rapporten van de laatstejaars en 50 procent op externe koepelgebonden eindtoetsen voor Nederlands en wiskunde. Deze criteria maken het voor cognitief minder sterke leerlingen niet eenvoudig om het getuigschrift te behalen. Zo zijn de kwalitatieve beoordelingen niet verrekend in de rapporttotalen. Ook de onvolledigheid van de rapporten, het onevenwicht, het gebrek aan validiteit van een aantal beoordelingen, en de te hoge eisen voor bepaalde vormingscomponenten zorgen voor een partieel en vertekend beeld. Het team gaat bovendien voorbij aan het feit dat ook de koepelgebonden toetsen slechts de beheersing van een selectie van leerplandoelen meten, dat ze niet bedoeld zijn voor evaluatie op leerlingenniveau en dat de moeilijkheidsgraad van deze toetsen jaarlijks wijzigt. Onder meer daardoor stelt de onderwijsinspectie zich vragen bij de impact van de evaluatie- en rapporteringspraktijk op de toekenning van het getuigschrift en de oriëntering naar het vervolgonderwijs. De kwaliteit van evaluatie en rapportering en de criteria voor het getuigschrift vormen één van de verklaringen voor het relatief grote aantal leerlingen dat doorstroomt naar de B-stroom van het secundair onderwijs.

Zowel de criteria voor het getuigschrift als de concrete inhoud van de rapporten illustreren dat het team van de lagere afdeling minder cognitieve en minder meetbare competenties en talenten te weinig honoreert. De fragmentaire rapporteringspraktijk levert geen evenwichtig en representatief beeld van de verschillende facetten van de persoonlijkheidsontwikkeling. Dat strookt niet met de schoolvisie dat elk kind de kans moet krijgen om in iets uit te blinken, dat technische en praktische vaardigheden gelijkwaardig zijn aan cognitieve vaardigheden en dat een veelzijdige ontwikkeling belangrijk is.

Doeltreffendheid In 2012 voerde het schoolteam een schoolanalyse uit met ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdienst. Een reflectie op de kwaliteit en het rendement van de rapportering was ook een onderdeel van deze zelfevaluatie. Andere belanghebbenden worden minder betrokken in de evaluatie van de rapporteringspraktijk. De tevredenheidsbevragingen bij (oud)leerlingen en hun ouders peilen niet gericht naar hun mening over de efficiëntie van de rapportering. Het schoolteam heeft daardoor weinig zicht op de tevredenheid van leerlingen en hun ouders over de rapportering. Ouders van oud-leerlingen geven wel aan globaal tevreden te zijn over de informatie die ze kregen over de vorderingen van hun kind.

Ontwikkeling Onder meer naar aanleiding van de aanbevelingen in het verslag van de vorige doorlichting en door de digitalisering paste het schoolteam in het verleden haar rapporteringspraktijk aan. De directeur en meerdere teamleden zijn zich ervan bewust dat ook de huidige evaluatie- en rapporteringspraktijk voor verbetering vatbaar is en aan actualisering toe is. Op basis van de resultaten van de schoolanalyse plaatste het schoolteam de optimalisering van de rapportering op zijn prioriteitenlijst. Ook problemen met de huidige rapporteringssoftware nopen het team van de lagere afdeling op termijn tot bijstellingen.

Professionalisering over evalueren en rapporteren was tot op heden weinig aan de orde. Daardoor zijn de meeste leerkrachten weinig vertrouwd met actuele inzichten op breed evalueren en vinden alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen met actieve betrokkenheid van leerlingen onvoldoende ingang in de praktijk. Enkel in het zesde leerjaar krijgen de leerlingen een paar keer de kans om zichzelf te evalueren op het rapport. Het recent gestarte vernieuwings- en professionaliseringstraject voor muzische vorming voorziet wel een vorming over evalueren en rapporteren van muzische aspecten.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap De ervaren directeur zorgt vanuit haar gedrevenheid en organisatietalent voor een vlot verloop van het schoolleven. Ze houdt voeling met alle geledingen en hecht veel belang aan het welbevinden van alle participanten. De directeur is trots op de school, weet haar team te waarderen en te enthousiasmeren en neemt ten allen tijde de verdediging voor hen op. Ze oogst daarmee waardering bij het team dat lovend is over haar beleidskracht en richtinggevend leiderschap. Het schoolteam stelt ook haar luisterbereidheid, openheid en interesse voor de beide onderwijsniveaus op prijs.

De directeur stippelt de beleidslijnen uit en bewaakt de te varen koers. Ze kiest voor participerend leiderschap. Bij de beleidsvoering kan ze rekenen op de zorgcoördinator en enkele sleutelfiguren uit het zorgteam en de beide afdelingen om als klankbord te fungeren en een voortrekkersrol op zich nemen. Ze heeft een goed zicht op de competenties van de teamleden en weet die adequaat aan te wenden. Zowel op praktisch-organisatorisch vlak als op onderwijskundig vlak kan ze steunen op een aantal werkgroepen. Vanuit haar bekommernis om de kwaliteit van de schoolwerking neemt de directeur veel werk op haar schouders en is het soms nog moeilijk om opdrachten helemaal uit handen te geven.

Aangezien de directeur de bezieler was van de renovatiewerken, slorpte de coördinatie ervan de afgelopen schooljaren veel beleidsruimte op. Daardoor restte er minder tijd voor het pedagogisch-didactisch beleid. Uit de documenten en gesprekken blijkt dat onderwijskundige aspecten in die periode minder in de focus stonden maar zeker niet uit het oog werden verloren.

Onder meer met doorloopbezoeken en informele gesprekken houdt de directeur de vinger aan de pols. Teamleden krijgen daarbij feedback vanuit een positieve ingesteldheid. Coaching en opvolging van gemaakte afspraken gebeurt minder op basis van formele en gerichte klasbezoeken. Dit schooljaar start een nieuwe ronde van functionerings- en evaluatiegesprekken.

Visieontwikkeling Met het oog op de gezamenlijke doelgerichtheid investeert het schoolteam in visieontwikkeling. Zo werden het pedagogisch project en de zorgvisie aangepast na consultatie van het team. Ook in vernieuwingstrajecten is er aandacht voor visievorming.

In haar school- en zorgvisie profileert het team zich als een zorgzame school die een harmonische persoonlijkheidsontwikkeling en maximale ontplooiing van elk kind beoogt. De teamleden onderschrijven deze visie. Er zijn evenwel verschillen in de mate waarin teamleden erin slagen om de vertaalslag naar de klaspraktijk te maken.

In de aanloop naar de doorlichting heeft de directeur een aantal documenten in verband met onderwijskundige en organisatorische aspecten gebundeld tot een schoolwerkplan. Dit plan is weinig doorleefd en fungeert voor de teamleden niet als een praktisch bruikbaar instrument dat afspraken verankert en houvast biedt om de krachtlijnen van de schoolvisie gelijkgericht in de praktijk te brengen.

Besluitvorming Om een breed draagvlak te creëren neemt de directeur beslissingen zo veel mogelijk na raadpleging van het team. Daardoor ervaren de teamleden voldoende inspraak en betrokkenheid in de besluitvorming. In de personeelsvergaderingen is er ruimte voor organisatorische en pedagogisch-didactische onderwerpen. De directeur en de zorgcoördinator grijpen deze vergaderingen ook aan om teamleden te informeren over actuele ontwikkelingen op macroniveau. Op basis van een schoolanalyse schoof het team de efficiëntie van de personeelsvergaderingen naar voor als een prioritair werkpunt. De meeste teamleden verwoordden dat deze vergaderingen inmiddels meer gestructureerd verlopen. Enkelen geven aan dat de directeur de vergadertijd en de agenda nog beter kan bewaken. Naast de formele personeelsvergaderingen en werkgroepen is er ook een uitgebreide informele overlegcultuur.

Vanuit zijn schoolvisie hecht het schoolteam veel waarde aan een transparant beleid en een open communicatie met alle betrokkenen. Het beschikt daartoe over diverse interne en externe communicatiekanalen. De directeur staat open voor constructieve voorstellen van de verschillende participanten. Ze maakt gebruik van gerichte bevestigingen en tevredenheidsonderzoeken om hun mening te kennen. Door het ontbreken van een leerlingenraad mist het team kansen om de stem van leerlingen explicieter te consulteren en hen actiever te betrekken bij het beleid. Dat verklaart mogelijk waarom (oud)leerlingen in diverse bevestigingen aangeven dat het schoolteam te weinig aandacht heeft voor hun ideeën.

Kwaliteitszorg Meerdere initiatieven tonen aan dat het schoolteam de kwaliteit van zijn werking geregeld onderzoekt, bewaakt en verbetert. Verbeteracties op school- en groepsniveau zijn gestoeld op resultaten van externe toetsen, van tevredenheidsonderzoeken, bevestigingen van teamleden, een analyse van de zorgwerking en een globale schoolanalyse. Daarbij gaat het team na wat de (tussentijdse) effecten zijn van bijsturingen. Schoolprioriteiten groeien zowel uit voorstellen van teamleden als uit analyses van prestatiegegevens, tevredenheidsbevestigingen en zelfevaluatieprocessen. Door de prioriteiten te koppelen aan gezamenlijke nascholingsinitiatieven maakt de directeur van de gelegenheid gebruik om het professioneel handelen te ondersteunen en te verbeteren bij de implementatie van de vernieuwingen. Met het oog op de verdere uitbouw van het kwaliteitszorgsysteem kent het schoolteam nog een groeimarge in het verzamelen, benutten, samenleggen en vergelijken van output- en loopbaangegevens. Verzamelde gegevens worden nog te weinig (diepgaand) geanalyseerd of met elkaar in verband gebracht in functie van kwaliteitszorg op school- en klasniveau. Daardoor mist het team kansen om de kwaliteit of het rendement van het aanbod of van specifieke processen in beeld te brengen.

GOK- en zorgbeleid Het schoolteam heeft in grote lijnen een zicht op de achtergrondkenmerken van de leerlingen. De beeldvorming is echter onvoldoende breed en gedetailleerd. Daardoor baseert het schoolteam zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op een veeleer oppervlakkige analyse van data. Naar aanleiding van de doorlichting heeft de directeur voor één cohorte in kaart gebracht hoeveel leerlingen vanuit het eerste leerjaar doorstromen tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Het schoolteam heeft een duidelijke visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het zorgteam heeft de systematiek van zijn voormalige werking in het kader van het gelijkeonderwijskansenbeleid echter niet doorgetrokken naar de huidige zorgwerking. Daardoor zijn de georganiseerde acties te weinig gebaseerd op operationele doelen. De schoolorganisatie zorgt voor een efficiënte werking van

het zorgteam op leerling-, leerkracht- en schoolniveau. De doeltreffendheid van de eerstelijnszorg is leerkrachtafhankelijk. Het zorgteam evalueert de effecten van de acties binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid en formuleert prioriteiten, doelen en acties om het zorg- en gelijkekansenbeleid te optimaliseren. In zijn professionaliseringsbeleid heeft het zorgteam aandacht voor de deskundigheidsbevordering van alle teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.

Deliberatie Het inspectieteam debiteert de tekorten in de naleving van de regelgeving met betrekking tot de planning van de leergebiedoverschrijdende eindtermen en de uitreiking van een attest of getuigschrift basisonderwijs. Op basis van het beleidsvoerend vermogen en reeds geplande acties vertrouwt de inspectie erop dat de school het tekort autonoom kan bijsturen. De inspectie plant hiervoor geen opvolgingscontrole.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Vanuit gevarieerde thema's en activiteiten stimuleren de kleuteronderwijzers de taalontwikkeling en dagen ze kleuters uit om te experimenteren en de wereld te verkennen.
- Het team van de kleuterafdeling is gestart met een vernieuwings- en professionaliseringstraject en zet daarbij waardevolle stappen om de doel- en leerplangerichtheid en de samenhang van het aanbod te verhogen.
- Het team van de lagere afdeling neemt diverse initiatieven met het oog op de leesbevordering en de ondersteuning van zwakke lezers.
- Door de inzet van betrokkenheidsverhogende en coöperatieve werkvormen voor wereldoriëntatie bevordert het team van de lagere afdeling het (inter)actief, zelfontdekkend en onderzoekend leren.
- Het gebruik van het schooldomein, de leeruitstappen, de samenwerking met externen, de activiteiten binnen het jaarthema, en de aandacht voor diverse educaties verhogen de werkelijkheidswaarde van het wereldoriënterend onderwijs in de beide afdelingen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het schoolteam beschikt over een gedragen zorgvisie die geregeld wordt geactualiseerd en die afgestemd is op de schoolvisie en op hedendaagse denkkaders.
- De functionele structuur en organisatie van de zorgwerking leidt tot een kwaliteitsvolle ondersteuning door het zorgteam.
- Het zorgteam evalueert de kwaliteit van de zorgwerking op leerling-, groeps- en schoolniveau en onderneemt acties om doelgericht bij te sturen.
- Vanuit een open communicatie levert het schoolteam inspanningen om ouders te informeren en te betrekken in de zorg voor kinderen met specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften.

Wat betreft het algemeen beleid

- De directeur is bereikbaar, luisterbereid, heeft een open houding ten aanzien van alle participanten en is betrokken bij de verschillende facetten van het schoolleven.
- Vanuit een participerend leiderschap zet de gedreven directeur de koers uit na consultatie van het team. Daarbij steunt en enthousiasmeert ze het team om samen school te maken.
- Zelfevaluatieprocessen en de analyse van resultaten van tevredenheidsonderzoeken en externe toetsen vormen de basis voor gerichte verbeteracties.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De kleuteronderwijzers kunnen de graduele opbouw van terugkerende en gezamenlijke thema's, van kalenders en pictogrammen en van thema-, school- en instructietaal optimaliseren. Ook de onderwijzers kunnen voorzien in de nodige gradueel opgebouwde tijds- en ruimtekaders die afgestemd zijn op het leerplan. Het schoolteam kan een omgevingsboek ontwikkelen.
- De kleuteronderwijzers kunnen een aantal speelleerhoeken sterker benutten en verrijken in functie van Nederlands en wereldoriëntatie.
- Het team van de kleuterafdeling kan doelgerichter en systematischer observeren aan de hand van vooropgestelde doelen en begrippen. Het kan de evolutie van kinderen doorheen de kleuterafdeling overzichtelijker in beeld brengen door het kindvolgsysteem te optimaliseren.
- Het schoolteam kan investeren in studie van de krachtlijnen van ontwikkelingsdoelen, eindtermen en leerplannen van Nederlands en wereldoriëntatie. Het kan zich professionaliseren op het vlak van efficiënt taalvaardigheidsonderwijs.
- De onderwijzers kunnen een evenwichtiger en meer geïntegreerd aanbod voor Nederlands en wereldoriëntatie bewerkstelligen en kunnen de volledigheid van het aanbod bewaken.
- De onderwijzers kunnen vanuit een meer interactieve aanpak en werkvormen een krachtigere taallearomgeving creëren om de talige vaardigheden op een actieve wijze te ontwikkelen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het zorgteam kan de klasleerkrachten sterker coachen en professionaliseren op het vlak van efficiënt differentiëren en remediëren en op het vlak van handelingsgericht werken.
- Het schoolteam kan het zorgoverleg optimaler inbouwen.
- Het schoolteam kan de kwaliteit en het rendement van zijn beleid op het vlak van loopbaanbegeleiding kritisch onderzoeken als basis voor eventuele bijstellingen.
- Het schoolteam kan de evaluatie- en rapporteringspraktijk sterker afstemmen op de schooleigen visie en op de ontwikkelingsdoelen, eindtermen, leerplandoelen en hun uitgangspunten.
- De (kleuter)onderwijzers kunnen beschikbare evaluatiegegevens grondiger en systematischer analyseren als basis voor een doelgerichte differentiatie en remediëring en als basis voor bijstellingen in het aanbod.
- Het schoolteam kan evaluatiecriteria en procedures afspreken en kan alternatieve evaluatie- en rapporteringsvormen inzetten om de persoonlijkheidsontwikkeling breed in kaart te brengen en leerlingen actiever bij het evaluatie- en rapporteringsproces te betrekken.

Wat betreft het algemeen beleid

- De directeur kan geregeld ruimte inlassen voor de gerichte opvolging en coaching van de teamleden.
- De directeur kan in samenspraak met het schoolteam afspraken verankeren in een functioneel schoolwerkplan dat de gelijkgerichte werking en samenhang van het aanbod ondersteunt.
- Het schoolteam kan leerlingen de kans bieden om actiever te participeren aan de besluitvorming door de oprichting van een leerlingenraad.
- Het schoolteam kan het kwaliteitszorgbeleid verder uitbouwen door outputgegevens grondiger en meer op school- en groepsniveau te analyseren en met elkaar in verband te brengen en door geregeld de effecten van beleidskeuzes en vernieuwingsacties na te gaan.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de regelgeving

- De school moet een eigen planning uitwerken voor het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen (decreet basisonderwijs – art.44 § 2.2°).
- De school moet de regelgeving voor de uitreiking van de getuigschriften basisonderwijs en de bijhorende attesten respecteren (decreet basisonderwijs – art. 53-57, besluit van de Vlaamse Regering van 24-11-1998 en omzendbrief BaO 98/11).

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Els VER EECKE de inspecteur-verslaggever	Lutgard BELLEKENS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	